

MIESIĘCZNIK KIEROWNICZEJ KADRY OŚWIATOWEJ

DYREKTOR SZKOŁY

NR

3

[375]

MARZEC

2025

Niezbędnik Dyrektora

Przykłady dobrych praktyk

s. 65–77

**Polityka
edukacyjna**

Rok bez prac domowych

s. 10

**Co w prawie
piszczy**

Obliczanie potrzeb oświatowych

s. 28

Indeks 376779 ISSN 1230-9508

**Dla prenumeratorów:
GAZETKA
DLA RODZICÓW**

Nowość!

E-Dyrektor Szkoły na platformie LEX!

Nowość!

E-Dyrektor Szkoły na platformie LEX

Co zyskasz w nowej e-prenumeracie w LEX-ie?

Numery archiwalne z 5 lat

Wygodne przeszukiwanie

Dostęp do bazy aktów prawnych z Dziennika Ustaw
i Monitora Polskiego

Dostęp do szkoleń Akademii Dyrektora Szkoły Online
w ciągu roku szkolnego

W każdym numerze:

Wzbogacenie o treści
dotyczące wczesnej edukacji

Praktyczne wskazówki
Pomoc w rozwiązywaniu problemów
prawnych czy zarządczych

Artykuły najwyższej jakości
Dzięki współpracy z cenionymi
praktykami z wieloletnim
doświadczeniem

Wygodny dostęp do wiedzy
Prawo, zarządzanie i finanse
oświatowe zebrane w jednym
miejscu

Inspiracje i samorozwój
Innowacje i dobre praktyki
z dziedziny pedagogiki i zarządzania

Zamów prenumeratę: www.profinfo.pl/prenumerata-ds 22 535 80 72

Co w prawie piszczy

Uczeń jako pokrzywdzony

Monika Sewastianowicz

Szkoła ma obowiązek zapobiegać przemocy – czy to rówieśniczej, czy ze strony dorosłych – na swoim terenie. Jej odpowiedzialność nie polega jednak tylko na zawiadomieniu organów ścigania, ale również na odpowiednim zadbaniu o pokrzywdzonego, a nawet świadków zdarzenia. **s. 33**

Wczesna edukacja

Wychowanie finansowe

Danuta Elsner

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla klas I–III szkoły podstawowej jednym z celów ogólnych czyni rozwijanie kompetencji takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość. Wszystkie trzy określenia mają wspólny mianownik – ducha inicjatywy. Do jego oznak można zaliczyć umiejętność zarządzania pieniędzmi. Realizacja choćby drobnego pomysłu wymaga zwykle środków finansowych. **s. 44**

Pracownia pedagogiczna

Korzyści z bycia wolontariuszem

Emilia Lipiec-Kuzańska

Akcyjny lub długoterminowy, indywidualny albo instytucjonalny, szkolny, sportowy, hospicyjny, międzynarodowy, a nawet internetowy. Mowa o wolontariacie, czyli dobrowolnej i bezpłatnej działalności społecznej. Szczególnie wart uwagi jest ten, który angażuje młodzież, bo okazuje się, że pomagając innym, można inwestować w siebie. **s. 46**

Szanowni Państwo

Polska szkoła musi się zmienić i być szkołą nowoczesną i przyjazną, w której dobrze czują się uczniowie i nauczyciele – mówiła ministra edukacji Barbara Nowacka przy okazji uroczystego wręczenia w styczniu powołań członkom Rady ds. monitorowania wdrażania reformy oświaty im. Komisji Edukacji Narodowej. Konieczność zmiany potwierdza przeprowadzone na zlecenie UNICEF Polska badanie, z którego wynika, że dzieci są coraz mniej szczęśliwe, niechętnie chodzą do szkoły, a duże natężenie nauki, kartkówki, sprawdziany i presja na wyniki są przyczyną nadmiernego zmęczenia, stresu oraz braku czasu na odpoczynek, rozwijanie zainteresowań i pasji. Te alarmujące dane warto wziąć pod uwagę, projektując zarówno systemowe zmiany w oświacie, jak i codzienne działania edukacyjne.

Dzieci są coraz mniej szczęśliwe

W marcowym numerze „Dyrektora Szkoły” przedstawiamy różnorodne koncepcje i rozwiązania, które mogą stać się inspiracją dla oddolnych inicjatyw, a także zakrojonych na większą skalę reform. Jarosław Kordziński zachęca do sięgania po sprawdzone, mające długoletnią tradycję metodyki pracy z dziećmi, Monika Sewastianowicz zwraca uwagę na szanse i zagrożenia, jakie niesie edukacja domowa, natomiast dr Danuta Elsner i Anna Satel opisują przykłady dobrych praktyk z placówek kierowanych przez osoby nominowane do tytułu Super Dyrektor Szkoły 2024.

Jedną z propozycji mających na celu odciążenie dzieci od obowiązków szkolnych było wprowadzenie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej ograniczeń związanych z zadawaniem prac domowych. Czy ten pomysł przyniósł zakładane efekty? Jak jest realizowany i oceniany? Bogdan Bugdalski w artykule *Rok bez prac domowych* zadaje te pytania dyrektorom szkół i nauczycielom. Wiele wskazuje na konieczność modyfikacji przepisów, jednak taki krok powinna poprzedzić rzetelna ewaluacja. Będzie to jedno z zadań wspomnianej Rady, która stoi w obliczu wielu wyzwań, a sposób poradenia sobie z nimi niewątpliwie wpłynie na jakość naszego systemu oświaty.

Małgorzata Pomianowska

redaktor naczelna miesięcznika „Dyrektor Szkoły”

Nowość!

E-Dyrektor Szkoły na platformie LEX!

Aktualności

- 6 Dyrektorze pamiętaj o...
- 6 Edukacja obywatelska
- 6 Zmiany w ustawie Kamilka
- 7 O klimacie na każdej lekcji
- 7 Wsparcie dla szkół z uchodźcami
- 7 Laptopy tylko dla wybranych
- 7 Najbardziej potrzebni specjaliści
- 8 71% dzieci odczuwa stres w szkole
- 8 Zagrożenia młodych ludzi
- 8 Zaproszenie na konferencję naukową
- 9 Będą ferie jesienne?
- 9 XXI Święto Teatru na Prowincji
- 9 Zakaz komórek w połowie szkół
- 9 Kalendarium zmian prawnych

Polityka edukacyjna

- 10 Rok bez prac domowych **ZMIANY!**
Bogdan Bugdański
- 14 Powrót do edukacji progresywnej
Jarosław Kordziński
- 17 Nurty nauczania domowego
Monika Sewastianowicz

Barwy zarządzania

- 20 Wierzę w potencjał nauczycieli
Sylwia Łukasik-Gębska

Akademia Rozwoju Szkoły

- 23 Ocenianie zachowania
Edyta Wąsik

Co w prawie piszczy

- 28 Obliczanie potrzeb oświatowych **ZMIANY!**
Agata Piszko
- 33 Uczeń jako pokrzywdzony
Monika Sewastianowicz
- 37 Pytania do eksperta

Nowe technologie

- 39 AI w pracy nauczyciela
Emilia Lipiec-Kuzańska

Wczesna edukacja

- 44 Wychowanie finansowe
Danuta Elsner

Pracownia pedagogiczna

- 46 Korzyści z bycia wolontariuszem
Emilia Lipiec-Kuzańska
- 50 Umiejętność zarządzania czasem
Tomasz Kozłowski
- 53 Materiały dla nauczycieli
Pożeracze czasu – scenariusz lekcji
Małgorzata Pomianowska
Świadome podejście do czasu – scenariusz lekcji
Małgorzata Pomianowska
Zarządzanie sobą w czasie – scenariusz lekcji
Małgorzata Pomianowska

Inspiracje dyrektora

- 58 Ostrożność w sieci
- 59 Porozmawiajmy o poprawnej polszczyźnie
- 59 Osobowość edukacji – Barbara Buczkowska-Staniec
- 60 Zdrowa równowaga
- 60 Do przeczytania, zobaczenia, posłuchania...
- 61 Tydzień pieniądza
- 61 Centrum edukacji ekonomicznej

Kuluary oświaty

- 62 Maile do młodej dyrektorki
O sprawczości
Małgorzata Nowak
- 64 Subiektywnie o edukacji
Priorytet: sprawczość
Tomasz Kozłowski

Niezbędnik Dyrektora

- Przykłady dobrych praktyk
- 66 Spotkania z ekologią
Danuta Elsner
- 70 Przywództwo nauczycieli w praktyce
Danuta Elsner
- 74 Szkolne strefy ciszy
Anna Satel

LEX Prawo Oświatowe

100% wiedzy o prawie oświatowym

LEX Prawo Oświatowe to nowoczesny program z praktycznymi informacjami o prawie oświatowym. Pozwala zarządzać szkołą, przedszkolem, placówką oświatową sprawnie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Baza przepisów
prawnych, orzeczeń
i pism urzędowych

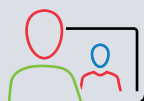
Doradztwo eksperckie:
poprzez telefon
oraz e-mail

Praktyczne komentarze,
wzory procedur i poradników
oświatowych

Usługa „Zamów wzór”

Szkolenia online

Prawo.pl

Najnowsze
wiadomości oświatowe

Dyrektorze

pamiętaj o...

3 marca – ustalenie terminów rekolacji wielkopostnych (terminy te ustalają kościoły i związki wyznaniowe);

– przyznanie dodatków motywacyjnych nauczycielom na kolejny okres (np. kolejne pół roku).

5 marca – złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe).

7 marca – poinformowanie w formie pisemnej danego ucznia lub absolwenta o wskazanym przez radę pedagogiczną sposobie bądź sposobach dostosowania warunków czy formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych danego ucznia lub absolwenta.

10 marca – złożenie miesięcznego sprawozdania budżetowego Rb-27S, Rb-28S (dotyczy szkół, przedszkoli i placówek będących jednostkami budżetowymi).

20 marca – wpłata pobranych zaliczek na podatek dochodowy od łącznej kwoty wypłat wynagrodzeń z tytułu umów o pracę.

28 marca – wypłata pracownikom szkoły dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

31 marca – wystąpienie do Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub kuratora oświaty z wnioskiem o wyrażenie zgody na prowadzenie eksperymentu w placówce oświatowej.

2 kwietnia – ustalenie (na podstawie ramowego planu nauczania) szkolnego planu nauczania dla danego etapu edukacyjnego z wyodrębnieniem każdego roku szkolnego lub tygodniowego rozkładu zajęć (termin ustala dyrektor szkoły).

Edukacja obywatelska

Wiedza, zaangażowanie i sprawczość to filary praktycznego podejścia do nowego przedmiotu edukacja obywatelska, który ma wejść we wrześniu do szkół średnich.

– *Chodzi o to, co kiedyś reprezentowała wiedza o społeczeństwie, co dotyczy wiedzy młodych ludzi o funkcjonowaniu państwa, społeczeństwa i świata. Ale również w tym znaczeniu, w jakim do tej pory przedmioty tego nie ujmowały, czyli w praktycznym, możliwości funkcjonowania w społeczeństwie – tłumaczy wiceministra edukacji Katarzyna Lubnauer. – Zależało nam, by był to przedmiot, na którym młodzi ludzie nauczą się nie tylko wyrażać swoje poglądy, ale respektować również poglądy osób, które ich poglądów nie podzielają.*

Edukacja obywatelska ma być częścią szerszego zagadnienia, jakim jest edukacja patriotyczna, i realizować następujące cele kształcenia:

– rozumienie oraz poszanowanie wartości i zasad demokracji,

– rozumienie sfery publicznej,
– zainteresowanie sferą publiczną i posiadanie własnych opinii,
– poszanowanie opinii innych,
– zaangażowanie obywatelskie,
– wpływanie na władze publiczne i interakcje państwo – obywatel.

Wątpliwości dotyczące podstawy programowej nowego przedmiotu zgłosiła m.in. Rzeczniczka Praw Dziecka. Na posiedzeniu sejmowej Komisji Edukacji i Nauki Łukasz Korzeniowski z Zespołu Edukacji i Wychowania Biura RPD zwrócił uwagę, że zgodnie z prawem samorządy uczniowskie nie mogą zbierać funduszy na swoją działalność, a na przeszkodzie realizacji edukacji obywatelskiej w terenie mogą stać przepisy dotyczące BHP w szkołach oraz wycieczek, krajoznawstwa i turystyki. ■

Zmiany w ustawie Kamilka

G oście zaproszeni na zajęcia szkolne, w których uczestniczy nauczyciel, nie będą potrzebowali zaświadczenia o niekaralności, podobnie jak ludzie, od których jest ona wymagana z założenia, czyli policjanci, adwokaci czy sędziowie – zakłada projekt nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz niektórych innych ustaw.

Szkoła nie będzie musiała weryfikować karalności osoby już wcześniej sprawdzonej, np. w klubie spor-

towym. Natomiast obowiązkiem rodziców, którzy mieliby się opiekować dziećmi podczas wydarzeń organizowanych przez placówkę, będzie złożenie pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia, że nie mają prawomocnego wyroku, a ich dane nie figurują w Rejestrze Sprawców na Tle Seksualnym.

Nowelizacja zakłada też, że wolontariusze oraz uczniowie i studenci odbywający obowiązkowe praktyki zostaną zwolnieni z opłaty za wydanie zaświadczenia o niekaralności. ■

O klimacie na każdej lekcji

Zespół ekspertów doradzi, jak zagadnienia z edukacji klimatycznej umieścić w podstawie programowej.

– Nie chcemy tworzyć oddzielnego przedmiotu edukacja klimatyczna, chcemy, by edukacja klimatyczna pojawiała się na każdym przedmiocie. Nawet na historii można sięgnąć do przykładów różnych wydarzeń klimatycznych i pokazać, w jaki sposób one zadziały i jakie konsekwencje spowodowały – mówiła wiceministra edukacji Joanna Mucha, wręczając 36 osobom powołania do zespołu do spraw edukacji klimatycznej.

Jego zadaniem będzie przygotowanie propozycji rozwiązań w zakresie edukacji klimatycznej w szkołach, w szczególności w obszarach dotyczących podstawy programowej, współpracy z organizacjami pozarządowymi, przeszkolenia i przygotowania kadry pedagogicznej oraz współpracy z rodzicami.

– Naszym obowiązkiem jest przygotowanie uczniów do tego, by żyli w tym zmieniającym się świecie, żeby odnajdywali się na tym zmieniającym się rynku pracy, na tym rynku pracy, gdzie zielone kompetencje będą niezwykle istotne, być może będą kluczowe – podkreśliła wiceministra. ■

Wsparcie dla szkół z uchodźcami

Prawie pół miliarda złotych ze środków europejskich zostanie przeznaczonych na wsparcie szkół, które przyjęły uczniów z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym.

Rządowy program „Szkoła dla wszystkich” obejmuje zarówno podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli w obszarze nauczania i oceniania takich uczniów, zatrudnienie asystentów międzykulturowych, jak i różnorodne formy pomocy kierowane do dzieci i rodziców (konsultacje specjalistyczne, doradztwo zawodowe i w procesie wejścia na rynek pracy, wsparcie w rozwiązywaniu problemów wychowawczych). ■

Laptopy tylko dla wybranych

Rząd planuje modyfikację programu „Cyfrowy uczeń”. Jak dowiedziało się „Rzeczpospolita”, wiosną Ministerstwo Cyfryzacji ma ogłosić przetarg na zakup 735 tys. komputerów przenośnych, które trafią tylko do szkół publicznych (podstawowych, ponadpodstawowych i artystycznych) i będą dystrybuowane w oparciu m.in. o wskaźnik bezrobocia i średnią płacę, czyli większą szansę na otrzymanie sprzętu mają biedniejsze regiony. Ponadto nie będzie on własnością uczniów, ale organu prowadzącego szkołę, który rozdysponuje laptopy zgodnie z potrzebami edukacyjnymi. ■

Najbardziej potrzebni specjaliści

Po raz siódmy resort edukacji ogłosił prognozę zapotrzebowania na pracowników, której celem jest wskazanie, w jakim kierunku powinna rozwijać się oferta szkolnictwa branżowego. Wykaz podzielono na województwa, wskazując po jednym zawodzie będącym specjalizacją regionalną, np. w Opolskiem to technik technologii

żywności, na Podkarpaciu technik mechanik lotniczy, a w Wielkopolsce technik aranżacji wnętrz. Na liście krajowej po raz pierwszy pojawił się zawód z poziomu szkoły policealnej: opiekun osoby starszej i opiekun w domu pomocy społecznej. Szacuje się, że w 2050 r. w Polsce aż 32,7% populacji będą stanowili ludzie po 65. roku życia. ■

Dyrektorze

pamiętaj o...

3 kwietnia – przekazanie informacji (szkoły podstawowe oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego) oraz informacji i wniosku (szkoły podstawowe prowadzone przez osoby prawne niebędące jednostką samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne) w sprawie dotacji celowej na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych.

4 kwietnia – złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe);
– przygotowanie wniosków o nagrody Ministra Edukacji Narodowej i kuratora oświaty.

8 kwietnia – złożenie kwartalnego sprawozdania Rb-27ZZ za I kwartał (jednostki budżetowe).

10 kwietnia – złożenie miesięcznych sprawozdań budżetowych Rb-27S, Rb-28S oraz kwartalnego sprawozdania budżetowego Rb-Z i Rb-N za I kwartał;
– przekazanie do bazy danych SIO danych, o których mowa w § 31 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28.08.2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 83).

15 kwietnia – po zawiadomieniu organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny wyrażenie zgody na organizację wycieczek i imprez zagranicznych; zgodę tę dyrektor szkoły wyraża, zatwierdzając kartę wycieczki (termin ustala dyrektor szkoły).

17-22 kwietnia – wiosna na przerwa świąteczna.

Dyrektorze

pamiętaj o...

18 kwietnia – przekazanie zaopiniowanego przez zakładowe organizacje związkowe arkusza organizacji szkoły i przedszkola do zatwierdzenia organowi prowadzącemu;

– przekazanie przez publiczną placówkę kształcenia ustawicznego, publiczne centrum kształcenia zawodowego oraz publiczne branżowe centrum umiejętności arkusza organizacji do zatwierdzenia organowi prowadzącemu;

– złożenie oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za 2024 r.;

– zakończenie archiwizowania akt szkoły i przekazanie do archiwum;

– wpłata pobranych zaliczek na podatek dochodowy od łącznej kwoty wypłat wynagrodzeń z tytułu umowy o pracę.

23 kwietnia – podjęcie decyzji o zamiarze nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy z nauczycielami w przyszłym roku szkolnym – początek ruchu kadrowego.

24 kwietnia – konsultacje ze związkami zawodowymi w sprawie wypowiedzenia nauczycielom zatrudnionym na podstawie umów o pracę lub mianowania (termin ustala dyrektor szkoły).

25 kwietnia – zakończenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych w klasach (semestrach) programowo najwyższych liceów ogólnokształcących, techników, branżowych szkół II stopnia oraz liceów ogólnokształcących dla dorosłych w których zajęcia dydaktyczno-wychowawcze rozpoczynają się w pierwszym powszednim dniu września.

29 kwietnia – złożenie oświadczeń majątkowych przez dyrektora szkoły według stanu na dzień 31 grudnia wraz z kopią zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) za rok poprzedni i jego korektą.

71% dzieci odczuwa stres w szkole

Ponad 40% uczniów niechętnie chodzi do szkoły, a 71% odczuwa w niej stres – wynika z raportu UNICEF „Prawa dziecka w Polsce 2024”.

Na pytanie o problemy, którymi instytucje i osoby odpowiedzialne za sytuację dzieci powinny się zająć w pierwszej kolejności, 71% badanych uczniów wskazało stres szkolny wynikający m.in. z dużego natężenia nauki. Wymienili też relacje z rówieśnikami, w tym przemoc, oraz problemy emocjonalne. Niechętnie chodzi do szkoły 43% ankietowanych (w 2019 r. było to tylko 20%), a poczucie szczęścia zadeklarowało 59%, czyli 16% mniej niż w 2019 r.

Najważniejsze wnioski z badania to (<https://unicef.pl/co-robimy/baza-wiedzy/raporty-unicef/prawa-dziecka-w-polsce-2024>):

– głównym problemem jest stres szkolny – wskazało na niego 7 na 10 dzieci, ale tylko 9% nauczycieli,

- nastąpił regres w przestrzeganiu praw dziecka w szkole – tylko 38% dzieci uważa, że nauczyciele przestrzegają ich praw, a to o 32% mniej niż w 2019 r.,
- spadła rola szkoły jako głównego źródła informacji o prawach dziecka – obecnie jest to internet,
- ograniczono decyzyjność uczniów – widać wyraźny brak wpływu na sprawy dotyczące ich codziennego funkcjonowania w szkole,
- małe jest zainteresowanie aktywnością społeczną – najbardziej atrakcyjne są inicjatywy związane z ochroną środowiska i wsparciem potrzebujących (36%), a tylko 20–28% uczniów interesuje się pracą w samorządzie czy młodzieżowej radzie miasta. ■

Zagrożenia młodych ludzi

Zapraszamy do udziału w konferencji „Współczesne zagrożenia młodych ludzi – wyzwania dla systemu edukacji”, która odbędzie się 11 marca w siedzibie Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie. Celem tego wydarzenia dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów i psychologów ze szkół ponadpodstawo-

wych jest analiza kluczowych problemów młodzieży oraz opracowanie skutecznych strategii wsparcia dla placówek oświatowych. Tematyka konferencji koncentruje się na wyzwaniach związanych z rosnącą liczbą przypadków depresji i problemów psychicznych wśród uczniów, zagrożeniami wynikającymi z nadmiernego korzystania z nowych technologii oraz problemami cyberprzemocy i hejtu w środowisku szkolnym. Więcej: www.wojsko-polskie.pl/wat/. ■

Zaproszenie na konferencję naukową

Uczelnia Techniczno-Handlowa im. Heleny Chodkowskiej zaprasza do udziału w XVI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Prawo i zarządzanie w systemie oświaty”, która odbędzie się 10 marca w siedzibie UTH przy ul. Jutrzenki 135 w Warszawie. Podczas wydarzenia dyrektorzy, pedagodzy i nauczyciele szkół ponadpodstawowych z całego kraju

zapoznają się z najbardziej aktualnymi i istotnymi informacjami z zakresu zarządzania placówką oświatową oraz z zakresu prawa, bezpieczeństwa i kompetencji miękkich. Więcej informacji i program konferencji znajdą Państwo na stronie www.uth.edu.pl/aktualnosci/konferencja-prawo-i-zarzadzanie-w-systemie-oswiaty-2025-w-uth. ■